

di sermonem, generali obfurgatione ferienda: & maxime, si occasionem, atque opportunitatem præbuerit aliquod Domini flagellum desuper, quo eos appareat pro suis meritis vapulare. Tunc enim aures humiles præbet emendatorio sermone calamitas Auditorum, facilius in gemitum confitendi, quam in murmura resistendi, afflicta corda compellet. Vult ergo S. Pater, ne facile procedatur ad excommunicationem, si aut ipsum crimen, aut auctor criminis sociam habet multitudinem. Refer fragmentum. c. 32. XXIII. q. 4.

29 In Gallia, & alibi Regiæ leges vetant (a), ferri censuram in Ministros (Regios ratione sui officii; tum quia hæc officia sunt temporalia, ut & illa vitia, quæ ibi committuntur, aliena censeantur à cognitione ecclesiastica; tum quod & ea officia exerceant nomine Regis, ut ejus sit, hos defectus corrigere.

Cap. 9. De For. & rit. Excom. ferend.

30 Hodie universum excommunicationis negotium diversis formalitatibus constat, quarum aliæ sunt, quæ sententiam præcedunt, aliæ, quæ eam committantur, nonnullæ quæ eam sequuntur. c. 48. de Sent. Excom.

31 Pristinis Ecclesiæ sæculis peculiaris haud forma legitur (b). Id omne erat, quod causa excommunicationis in consensu Cleri accurate examinaretur, ipsiusque criminis dispositio exploraretur, an nullo leniori medio ad pœnitentiam, & correctionem revocari posset? Inde præmittébantur, iterábanturque monitiones. Si desperatus videretur, juxta Constitutiones Apostolicas Episcopus, adhibito Clero suo, sententiam excommunicationis, simpliciter præterito alio exteriori ritu, pronuntiabat, & quem alienum à pœnitentia viderat, mrens, & dolens ex Ecclesia ejecit.

32 Invalescentibus excommunicationibus, statuendum fuit, ut sufficiens causa in jure expressa, vel saltem publicum scandalum precederet, quia agitur de pœna omnium spiritualium maxima infligenda. Defectus causæ injustam reddit excommunicationem, quæ tamen pro foro externo reverenda, donec rescindatur. Qui censuram pronuntiat, instructus esse debet, & præmittere tres admonitiones, intervallo saltem bidui singulas proponendas. c. 23. XXVII. q. 4.

33 En solemniorem apparatus! Juxta hodiernum Pontificale Romanum (c): Quando anathema, id est, solemnitis excommunicatio pro gravioribus culpis ferri debet, Pontifex puratus amictu stola, pluviali violaceo, mitra simplici, assistentibus sibi XII. Presbyteris (olim Presbyteri, ut Con-

(a) Gibert. ibi. (b) Const. Apost. lib. 2. cap. 42. (c) Pontif. Rom. de Ordin. Excom.

judices assidebant) superpelliceis indutis, & tam ipso, quam Presbyteris candelas ardentes in manibus tenentibus, sed & super faldistorium ante altare majus, aut alio loco publico, ubi magis sibi placebit, & ibi pronuntiat, & profert anathema. Ritus candelas ardentes adhibendi Græcis ignotus est. In latina Ecclesia videtur is circa sæculum nonum cœpisse, ut major censuris auctoritas, quæ passim eviluit, apud populum conciliaretur. Meminit Regino veteris formulæ (a): Sicut, inquit, hæc lucernæ extinguuntur in oculis vestris, ita gaudium eorum extinguatur in conspectu SS. Angelorum, nisi ante mortem ad satisfactionem venerint.

34 Successit aliis sæculis, quod brachium civile imploraretur, ut excommunicati ad satisfactionem cogerentur. S. Ludovicus, Rex Galliæ, edictum promulgavit, ut, si aliqui per annum contumaces extiterint, ex tunc compellantur redire ad ecclesiasticam unitatem; ut quos di malo non retrahit timor Dei, saltem pœna temporalis compellat.

35 Juxta Tridentinum Decretum (b), si obdurato animo censuris innexus, illis per annum insorduerit, etiam contra eum tanquam de hæresi suspectum procedi possit. Quod tamen hodie juxta suum rigorem non observatur, nisi in Provinciis, ubi tribunal Inquisitionis viget.

36 Sententia scripto consignanda est (c), qua nomen personæ, & causam censura exprimit oportet. Nomina postea in Ecclesiis recitanda, & portis affigenda sunt, ut vulgus noverit, quos vitare debeat. Si in Ecclesiam venerint, expellendi sunt; &, hoc fieri nequit, cessandum est à divinis, & ex Ecclesia fugiendum.

37 Præcipit Pontificale Romanum: Epistola Presbyteris per Parochias, & etiam vicinis Episcopis mittatur, continens nomen excommunicati, & excommunicationis causam, ne quis per ignorantiam ulterius illi communicet.

38 Id ex antiquo jure superest. Concilium Nicænum I. (d) statuit, ut de iis, qui communionem privantur, sive ex Clero, sive ex laico ordine, ab Episcopis uniuscujusque Provinciæ servetur hæc sententia secundum Canonem, qui pronuntiat, ut, qui ab aliquibus abiciantur, ab aliis non recipiantur.

39 Novo jure ex scripto profertur est censura, & causa excommunicationis, exemplumque ejusmodi scripturæ, excommunicato tradendum, si requisierit. Atque super hac requisitione publicum instrumentum, vel literas testimoniales, si minus supra (e) dicitur.

(a) Regin. lib. 2. cap. 412. (b) Trid. sess. 25. cap. 3. (c) Fleur. supr. §. 6. (d) Conc. Nicæm. cap. 25. (e) Ibid. §. 3.

gillo authentico munitas, confici oportet. *c. 1. de Sent. Excom. in 6.*

41. Et hæc quidem in censura ferendæ sententiæ juxta modernam Ecclesiæ disciplinam servanda sunt; quoad excommunicationem vero latæ sententiæ ea observari debent, quæ in legis, aut Canonis promulgatione, & confectione præscripta sunt.

Cap. 10.
De Interdict.

42. Altera species censuræ novo jure apparet interdictum, quod communiter definitur, esse censuram ecclesiasticam, qua prohibetur usus quarundam rerum divinarum, ut fidelibus communis, quatenus talis est. His enim notis interdictum, veluti peculiarem censuram, ab excommunicatione, & suspensione distinguunt. Dicitur aliquarum rerum divinarum usu communi, quatenus talis est, interdictum privare, quia illis duntaxat privat, quæ in jure novo expressa sunt, secundumque modum à jure definitum.

43. Hujusmodi interdictum dividitur in locale, personale, & mixtum. Locale directe locum, personale Personas spectat: mixtum ex utroque constat, quia tum & locum, tum & Personas directe afficit.

44. Utrumque, utpote locale, & personale, subdividitur in generale, & particulare. Explicat Bonifacius interdictum locale tum generale, tum particulare. *Si civitas, castrum, aut villa ecclesiastico subjiciantur interdicto, illorum suburbia, & continentia ædificia eo ipso intelliguntur interdicta &c.* Et ratione & si sit per censuram particularem *Ecclesia interdicto supposita, vel subjecta; nec in Capella ejus celebrari, nec in cœmeterio ipsius eidem Ecclesiæ contiguus poterit sepeliri.* Refert. *c. 17. de Sentent. Excom. in 6.*

45. Meminit Pontifex & interdicti personalis generalis, particularisque; videlicet, si quædam Communitas; v. g. Clerus, vel populus interdicto subjicitur, censura generalis censetur: si vero expressis nominibus propriis designantur, in quos, tametsi plures, censura fertur, interdictum particulare intelligitur, quia ut particulares personæ spectantur. *c. 16. ibi.*

46. Tam generalia interdicta, sat aliena à rationibus purioris disciplinæ videntur. Carpit S. Augustinus rigorem juvenis Episcopi, quod ob delictum domini totam familiam perstrinxerit: fatetur tamen, magni nominis Episcopis interdum id placuisse. *c. 1. XXIV. q. 3.*

47. An tale est exemplum S. Basilii (a)? Inquit enim:

(a) S. Basil. ex epist. 244.

Villa vero, quæ raptorem susceperit cum rapta, nec reddiderit, suspensa prorsus sit à precibus, & orationum communione. Patet ex contextu, S. Patrem hic non loqui de villa, prout locum, aut domum significat, sed de familia, quæ raptorem cum rapta susceperat; inde eam ut complicem criminis, in pœnitentiam à communione suspendendam censuit. Spectat & pœnitentiam S. Augustini (siquidem ejus vere esset) locus, quem refert Gratianus. *c. 8. XXII. q. 4.*

48. Proprius hujus censuræ exemplum exeunte sæculo VI. apparet. Refert Gregorius Turonensis (a): Prætextato Episcopo Rothomagensi ipso die Paschatis in Ecclesia inter divinum officium trucidato, *Leudovaldus Episcopus Bajacensis, epistolâs per omnes Sacerdotes direxit, & accepto consilio Ecclesias Rothomagenses clausit, ut in his populus solemnia divina non spectaret, donec indagatione communi reperiretur hujus auctor sceleris.*

49. Sæculo IX. & X. frequentiores hujus generis censuræ esse cœpere; Ruente Caroli M. Imperio, ut Dynastarum contumaciam frangerent Episcopi, generali Provinciarum, & Civitatum interdicto uti cœperunt. In Synodo Lemovicensi ann. 1031. Odalicus Abbas suggestit: *Nisi de pace acquieverint, ligate omnem terram Lemovicensem publica excommunicatione, eo videlicet modo, ut nemo, nisi Clericus, aut pauper mendicans, aut peregrinus adveniens, aut infans à bimata, & infra in toto Lemovicinio sepeliatur &c.* Ademarus Engolismensis, Scriptor cœvus, novam observantiam vocat *medium* insolitum. Labentibus tamen sæculis usus interdictus totum præsertim generalium mirum in modum fuit extensiusque usi sunt Pontifices, & Episcopi, ut excommunicationibus, quas Principes, & Magistratus in se latas nonnunquam contempserunt, vim, & efficaciam adderenti. Sed cum interdicta plerumque ob crimen à solo Principe, aut Magistratu commissum indicerentur, & populus per illa divinis Officiis & Sacramentis, atque instructionibus frequenter sine propria culpa privaretur; idcirco Pontifices interdicti rigorem mitigare cœperunt.

50. Quare principio baptismum infantium, & morientium pœnitentiam exceptam legimus. Hæc est lex Alexandri III. *c. 11. de Spons.* Innocentius III. tempore interdicti prædicari verbum Dei & Sacramentum Confirmationis parvulis administrari permisit. *c. 43. de Sent. Excom.* tum & indulgit, ut

(a) Greg. Turon. Hist. Franc. lib. 8. c. 31.

Clerici, si interdictum servassent, in cæmeterio Ecclesiæ in silentio sepeliri possent, atque in conventualibus Ecclesiis horæ canonicæ, januis clausis, remissaque voce celebrari, peregrinisque, & cruce signatis etiam bene valentibus, cum postulaverint, pœnitentia dari. *c. 11. de Pœnit. & Remiss.* Juxta Gregorium IX. dicit Presbyteris semel per hebdomadam in occulto, & silentio Missam celebrare. *c. 57. de Sent. Excom.* Denique Bonifacius VIII. concessit, tempore interdicti libere tum à sanis, tum ab infirmis suscipi pœnitentiam, Missam minus solemnem quotidie, solemnemque quater, aut quinquies per annum in festis majoribus celebrari. *c. 24. de Sent. Excom. in 6. & ibi Gloss.*

52 Abhinc vetat Pontifex, pro debitis pecuniariis, vel alia quantitate monetæ interdicta Provinciarum, Civitatum, castrorum vel quorumvis locorum auctoritatè vel ordinaria, vel delegata promulgare. *Extrav. 2. de Sent. Excom. int. Com.* Reliquæ cautelæ sunt Concilii Basileensis (a).

53 Sunt Constitutiones, quibus interdictum ipso facto in certis casibus incurritur: sunt, quibus suspensio ratione Clericorum stabilitur. Unde hæc distinctio, ut ipso facto, vel ab homine, id est, lege generali, vel judicio particulari incurrantur, tribus hisce censuris, excommunicationi, interdicto, & suspensioni communis est.

54 Pœna eorum, qui interdictum violaverint, est excommunicatio. Is vero, qui ex Clericis scienter in loco interdicto Missam celebrat, aut Sacramenta administrat, irregularitatem incurrit, à quo non valet, nisi per Papam, absolvi. *c. 18. §. 1. de Sent. Excom. in 6.*

55 Interdictum autem iisdem solemnitatibus, ac excommunicatio, pronuntiatur, scilicet è scripto, expresso nomine, & causa inserta, præviisque tribus admonitionibus. His cæremoniis opus non habet cessatio à divinis, quæ sine Judicis Decreto contingere potest, veluti si polluitur Ecclesiæ. *c. 28. ibi.*

56 Superest censura suspensionis, quæ solos Clericos spectat. Inde definitur solet, quod sit censura ecclesiastica, quæ Clericus ob culpam suam prohibetur ab executione potestatis ecclesiasticæ, quam habet ratione officii, vel beneficii ecclesiastici.

57 Suspensio duplex est: alia ab officio, alia à beneficio dicitur. Suspensio ab officio simpliciter expressa prohibet ab usu tum Ordinis, tum jurisdictionis. Suspensus enim

(a) Conc. Basil.

ab officio nullis se divinis ingerere potest. *c. 1. de Sent. & Re Judic. in 6.*

58 Quum ergo per eam censuram Clericus ab omni officio ecclesiastico, sive illud ab Ordine, sive à jurisdictione dependeat, suspendatur, ea restringitur ad munera officii vere ecclesiastici. Nam iis, quæ Clericis æque, ac laicis, communia sunt, hæc censura, haud privat, passiva; v. g. participatione Sacramentorum, ingressu Ecclesiæ, piis suffragiis, ecclesiastica sepultura &c.

59 Suspensionis plures sunt gradus. Localis dicitur, quæ certo loco functiones obire prohibet. Personalis omnibus locis interdicit. Generalis omnes officii functiones vetat: specialis certas functiones spectat. Sæpe etiam ad tempus longius, breviusque restringitur: quo elapso cessat ipso facto. Si suspensio lata sit cum clausula: donec satisfecerit, expectanda est judicis declaratio super satisfactione. Si injungitur ad beneplacitum Episcopi; eo casu expectandum est, dum expresse tollatur.

60 Novo jure, quo invaluit beneficiorum divisio, emersit nova species censuræ, quæ est suspensio à beneficio. Hac enim Clericus à perceptione fructuum beneficii, aliisque suspenditur, quæ à beneficio dependent. Unde sicut suspensio ab officio potest esse partialis, ita & hæc limitari potest, vel ad quandam partem fructuum, aut ad certum tempus.

61 Ut autem certius constet de natura censuræ, & quousque se extendat, debet Judex eam in scriptis proferre, & causam exprimere, exemplumque hujusmodi scripturæ, si requisitus fuerit, intra mensem reo tradere. *c. 1. de Sent. Excom. in 6.*

62 Spectant ista censuram ferendæ sententiæ, quantum enim pertinet ad suspensiones latæ sententiæ, requiritur illarum legum, à quibus dependent, legitima promulgatio, & receptio.

63 Siquis Clericorum suspensionis latæ censuram violat, irregularis efficitur. Sed an irregularitas contrahitur, & à Clericis minorum Ordinum, qui intervallo suæ suspensionis obeunt quoddam minorum Ordinum ministerium? Excusant, quia nostra ætate per consuetudinem illa officia minorum Ordinum communia sunt laicis, Clericisque.

64 Censuræ ex suo genere, saltem negative, quatenus ad nullum tempus restringitur, sunt perpetuæ; ex intentione tamen Ecclesiæ, quæ miseris condolet, ea conditione pollut, donec respiciant, & peccati veniam petant peccatores. Apparente enim justa satisfactione absolutio à censura denegari nequit, cum correctionis causa infligatur. Novissime satis vi-

sum pro foro externo, si jurejurando, vel cautione præstita satisfactio promitteretur.

65 Quid suavius veteris pœnitentiæ processu (a)? Primis sæculis Episcopi raro ad sacrum fulmen confugerunt. Siquis accusatus esset, sollicita cura examinarunt vitam anteaquam, & si accusatio hæreret, eum privatim increpuere: post reluctantem coram testibus humaniter convenerunt, denique induratum coram Ecclesia palam perstrinxerunt. Boni decimi officio fungentes solatium leniendo malo; minas, & exprobrationes vulnere purgando, & tumori reprimendo; corruptioni præcavendæ jejunia adhibuere. Si malum omnia membra corripuisse, nec spem medendi superesse videbant, adhibito Episcoporum & longo usu subactorum Præsbyterorum consilio, re exquisite pensata, immedicabile membrum, ne partes sinceræ inficerentur, resecurant, dolentes tamen, & lacrymantes, ac unice dicto S. Pauli, *Auferte malum è vobismepitris*: obtemperantes. Excommunicatus habebatur, ut infidelis, & Christiani nullum cum eo commercium, præsertim in precibus, habuere. Poterat quidem venire in Ecclesiam, & scripturam prælectam, concionesque audire, quod ipsis infidelibus non negabatur; sed idem cum infidelibus à mysteriis divinis removebatur, ut desiderium orandi cum fidelibus in eo excitaretur, & cæteri ejus exemplo terrerentur. Interim Episcopus eum non neglexit, si vel maxime altera vice lapsus esset. Non abhorruit ab ejus consortio, non à convictu, memor, Christum manducasse cum Pharisæis, & peccatoribus. Consolabatur, exhortabatur, ne animum desponderet. Resipiscentem, & pœnitentiæ dignos fructus ostendentem gaudio perfusus recepit, tanquam filium perditum, ac manuum impositione cum Ecclesia reconciliavit, precumque, & Sacramentorum fecit participem.

66 Inter hæc omnia siquis conquereretur, se temere ab Episcopo fuisse excommunicatum, ex similitate, vel libidine nocendi; ad Concilium Provinciale, quod inde bis per annum juxta Decretum Concilii Nicæni celebrandum fuit, res deferrebat, ut uberiore, & æquiore judicio causa decidere-
tur. Hoc fuit veterum in excommunicando, reconciliandoque consilium.

67 Novo jure, quantum ad absolutionem inter censuras ferendæ, latæve sententiæ distinguimus. Eæ enim, quæ à Judice pronuntiatæ sunt, non nisi eadem auctoritate, id est, ab ipso Judice, ejusque Successore, vel Superiore, juris-

(a) Fleur. J. E. part. 3. cap. 20.

dictionem habente, relaxari possunt. Frequentius ad Papam deferebantur querelæ eorum, qui se vel injuste à suo Episcopo censura perstrictos, aut à debito absolutionis beneficio repulsos contenderent. Præcipit Innocentius IV. ut, si in appellatorio appareat, justam esse censuram, absolutio remittatur ad eum, qui eam tulit: si vero injustam esse constet, Superior, ad quem appellatum est, eam remittat. Si vero de justitia, injustitiave censuræ dubitetur, honestius, & decentius est, quod ejus relaxatio excommunicatori reservetur, licet Superior eam tollere possit. c. 7. §. 3. de Sent. Excom. in 6.

68 Censuræ latæ sententiæ tum à Judice ordinario pro utroque foro, tum & à Presbytero, qui sacramentalem absolutionem administrandi potestate gaudet, pro foro interno remitti possunt: unde fere generalis omnium censurarum absolutio in Confessionali præmitti solet. Excommunicatio minor per quemcunque Presbyterum approbatum tolli potest, & quilibet Presbyter, etsi haud approbatus in articulo mortis, ut omnia peccata, sic & omnes censuras, tametsi reservatas, remittere potest.

69 Recentioribus sæculis invaluerunt reservationes Papales, à quibus nemo, nisi à Papa privilegium habet, absolvere potest. Sunt tamen nonnullæ Papatum reservationes, quæ nec in Gallia, nec in Germania, aut alibi receptæ sunt, ut constat de Bulla in Cæna Domini. Qui autem habet legitimam potestatem absolvendi à casibus Papalibus, potest & ea censuris Papæ reservatis absolvere, quia omne peccatum Papæ reservatum annexam solet habere censuram. Hæc spectant absolutionem Sacramentalem fori interni.

70 Aliud de dispensatione irregularitatis (a), seu de restitutione Clerici exauthorati dicendum, quæ jure peti non potest, & cujus exempla Veteribus rariora fuere. Sed hodie irregularitates, suspensio, ac cæteræ censuræ eodem censu habentur, & ob casuum Pontifici reservatorum numerum, immensum auctum, absolutiones frequentantur. Distinguendum ergo inter censuras, & irregularitates ob peccatum occultum, & publicum, quod scilicet ad forum contentiosum deduci potest. De occultis, licet Pontifici reservatis, Episcopi absolvunt auctoritate Concilii Tridentini (b). De publicis Romam eundum, aut Roma mandatum ad Episcopum, vel Vicarium Generalem arcessendum. Quæ mandata in Dataria simplici signatura expediuntur, & ab agentibus in re-

Hhh 2

bus

(a) Fleur. sup. cap. 22. (b) Trid. sess. 24. cap. 6.

bus eliciuntur. Eodem modo irregularitatum publicarum dispensationes impetrantur; nam occultas etiam Episcopus in foro conscientiae remittit, excepto homicidio voluntario. Sed, etiamsi Clericus Romae criminis veniam impetravit, ea tantum delicti communis poenas sufflammat; nam in casu privilegiato nihilominus poena civilis locum habet, cui remittendae moribus Franciscis rescripto Principis opus est.

71 Quum stricto Canonum jure excommunicatus infamis sit, nec personam standi in judicio habeat; anceps disputatio fuit, qua ratione absolutionem petere possit? Unde natae sunt absolutiones ad cautelam, c. 52. de Sent. Excom. Qui injuria se excommunicatum contendit, eaque de re in prima, aut secunda instantia discussionem suscipere cupit, hanc absolutionem ante omnia petii, quae ad cautelam vocatur, quoniam, qui validitatem excommunicationis impugnat, absolutione opus non habet, nisi ad cautelam, ne scilicet excommunicationis obmoveri exceptio ei possit. Ex eadem causa receptae sunt absolutiones generales stylo Curiae usitatae, & singulis Signaturis, & Bullis Pontificiis insertae, ad effectum beneficii impetrandi, ne provisio propterea nulla accusetur. Nam, si impetrans revera excommunicatus esset, expressa absolutione opus foret. Caeterum absolutio nunquam praesumitur, si vel maxime excommunicatio centenaria fuisset.

72 Prae reliquis denique absolutionem oportet esse liberam (a), nec Magistratus vi compellere potest Presbyterum ad absolutionem: nam, qui absolutionem vi extortam impetrat, novam excommunicationem incurrit: quod sequioribus temporibus, quibus rigor regnavit, saepe contigit. Hodie intercessionem civilis potestatis locus superest, quando excessus, & abusus ecclesiasticae potestatis id notorie postulant.

73 Qui annum in excommunicatione peragit, de absolutione securus, novo jure tanquam de haeresi suspectus in jus vocari potest; sed hunc rigorem, etsi eum Concilium Tridentinum restituerit, non in omnibus terris receptum esse constat.

* 74 Quid ad reducendam avitam puritatem Cleri salubrius, quam veterem irregularitatem criminis exponere? Juxta praecipuum S. Pauli oportet ministros Ecclesiae esse irreprehensibiles, sine crimine, habentes mysterium fidei in conscientia pura (b). Praecipit Concilium Nicenum I. Quicumque ex his, qui lapsi sunt, per ignorantiam sunt ordinati, vel contemptu eorum, qui eos ordinaverunt, hoc non praedjudicat re-

(a) Trid. sess. 25. cap. 3. (b) 1. ad Tim. cap. 3.

gulae ecclesiasticae. Cum enim compertum fuerit, irremissibiliter deponuntur. Refert. cap. 5. D. 81. En & Decretum Concilii Carthaginensis IV. Placuit, inquit, ut ex poenitentibus, quamvis sit bonus, Clericus non ordinetur. Si per ignorantiam Episcopi factum fuerit, deponatur à Clero, quia se ordinationis tempore non prodidit, fuisse poenitentem &c. Refert. cap. 55. D. 50. Inquit Siricius Papa (a): Sicut poenitentiam agere cuiquam non conceditur Clericorum; ita & post poenitentiam, ac reconciliationem nulli unquam laico liceat honorem Clericatus adipisci: quia, quamvis sint omnium peccatorum contagione mundati, nulla tamen debent gerendorum Sacramentorum instrumenta suscipere, qui dudum fuerint vasa vitiorum. Ex sententia Hormisdæ (b): Irreprehensibiles esse convenit, quos praesse necesse est corrigendis. — Praefrens criminis labem, non habet lucidam Sacerdotii dignitatem. Quid rationibus S. Augustini clarius (c)? Ne forsitan, etiam de caeteris criminibus, spe honoris ecclesiastici animus intumescens, superbe ageret poenitentiam, severissime placuit, ut, post actum de crimine damnabili poenitentiam, nemo sit Clericus, ut desperatione temporalis altitudinis medicina major, & verior esset humilitatis &c. Non ideo supervacua putanda est posterorum diligentia, qui, ubi saluti nihil detrahitur, humilitati aliquid addiderunt, quo salus tutius muniretur. Experti, credo, aliquorum fictas poenitentias per affectatas honorum potentias: cogunt enim multas inveniri medicinas multorum experimenta morborum.

T I T. XIII.

De Exemptionibus Regularium.

C A P. I.

De veteri Statu Monachorum.

Veteri jure alia poenitentia erat Clericorum, alia Monachorum. Clerici dispensabantur à publica poenitentia, ita tamen, ut irremissibili depositione crimen luerent. Juxta Decretum S. Leonis (d): Propositum Monachi proprio arbitrio, aut voluntate susceptum deserere non potest absque peccato. Unde, qui relicta singularitatis professione, ad militiam, vel nup-

(a) S. Siric. epist. 2. (b) Hormisd. epist. 21.

(c) S. Aug. epist. 50. (d) S. Leon. epist. ad Rustic. cap. 12.